

סיפורים נפלאים פרשת ראה

הרוסי, לשם מה יש לו הרבה סוגי חיילים? מהם רוכבי סוסים, מהם יורים בתותחים, מקצתם במטוסים, ומקצתם באוניות, ובחלקם חיילים הולכי רגל וכדו'. אין זאת - המשיך החפץ חיים - אלא שכל סוג וסוג מועיל לקיסר למלחמה בדרך שונה, שהרי חייל ההולך רגלי, אין בכוחו להילחם בחייל הנלחם מתוך מטוס, והיורים בתותחים, בכוחם לנהל מלחמה אף ממרחק של כמה פרסאות, ואפילו חיילי הקיסר המריעים בחצוצרות, תפקיד חשוב להם, שבתרועתם מחזקים הם את לב החיילים הנלחמים בשדה הקרב. משום כך - סיים החפץ חיים - נחלקים גם אנו לסוגים שונים, אבל בנים אנו לה' אלקינו וכל אחד ואחד תורם את חלקו לעבודת ה', ויחדיו ננצח במלחמת היצר. (וקראת לשבת עונג)

"לא תאכלו כל נבלה" (יד, כא)

בעת שהשתדלו עבור אחד מעניי ישראל לתמוך בממון, הלכו הרה"ק רבי יצחק מאיר, ה"חידושי הרי"ם" מגור והג"ר ר' דב מייזליש מוורשה, אל אחד הגבירים כדי לבקש ממנו שישתתף במצווה.

בעת שנכנסו לביתו של הגביר, ישב הלה וסעד לבו בארוחת צהריים. נענה ה"חידושי הרי"ם" ואיחל לו 'בתיאבון' לבני הגביר שלא שמר תורה ומצוות, התנצל במבוכה לפני ה"חידושי הרי"ם", שאילו היה יודע שהוא אוכל כעת נבלות וטרפות, לא היה מאחל לו מאומה. "אדרבה", השיבו רבי יצחק מאיר, "איחלתי לך שתאכל לתיאבון, מוטב שתהיה מומר לתיאבון מאשר תהיה מומר להכעיס..."

כאשר יצאו מביתו של הגביר, נענה הרבי מגור לרבי דב מייזליש בהנאה: "האמת היא שכלל לא ידעתי ממצבו הרוחני הירוד של הלה. אלא שב"ה כוונתי הייתה לטובה והקב"ה חנני דעה והשכל להשיב לו כהוגן". (במחשבה תחילה)

"ולא תקפוץ את ירך... כי פתח תפתח את ירך"

(טו, ה)

בספר "משפט צדק" הביא פירוש בדרך דרוש, בשם ספר "יד יוסף": הנה, אמרו במדרש (קהלת רבה, פ"ה) שכשהאדם בא לעולם ידיו קפוצות, וכשהוא נפטר מהעולם ידיו פשוטות. דהיינו כשבא לעולם חושב הוא שינחל את הכל, אבל כשנפטר ידיו פשוטות, כאומר לא נטלתי כלום.

זהו שאמר הכתוב: "לא תקפוץ את ירך מאחיך האביון", כי קפיצת היד והקמצנות לא יועילו לך, כי הרי לבסוף "פתח תפתח את ירך", וכסף וזהב לא ילווך בעת פטירתך מן העולם. ואם כן טוב יותר שתפתח כעת את ירך, וזה יועיל לך ש"צדק לפניו יהלך".

בפירוש משנה הלכה - על הארחות חיים' להרא"ש - לגאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל, הובא הסיפור הבא: מסופר שפעם היו שני אחים, אחד היה עשיר גדול וגם קמצן גדול ולא נתן צדקה, והשני היה עני גדול וכל מה שהיה לו חילק לצדקה, ובאה אשת העני לפני רבי פנחס הורביץ זצ"ל, בעל

"לא תוכל... (יב, זי)

"לית לך רשו" (תרגום אונקלוס).

בפסוק זה מחדדת לנו התורה תובנה עמוקה שבשמיעה לקול ה' ואת השליטה העצמית הנדרשת מהאדם.

היה אחד שנודע ברבים בעיסוקו התמידי בתורת המוסר, ת"ח מופלג שינק תורתו מגדולי דורות הקודמים, מהם שאב כוחותיו להתבונן בכל מעשה, לעיין בכל דבר ולא להניח אף לפעולה אחת להיעשות מאליה עד הפך לאדון על יצרו ומושל בגופו ורוחו.

לימים הפך אב רוחני להמון תלמידים אילפם וחינכם וכיום הם מזכירים שמו ברטט ובסילודין. זכה לתשעים שנות עבודת השם. בערוב ימיו נתון היה בתשישות עזה עד שלעתים התכנס בתוך עצמו, וסובביו לא הצליחו לשכנעו כי עתה עת לעשות פעולה פלונית או אלמונית, בהגיע עת נטילת סמי מרפא אשר בכוחם להיטיב עמו סירב בתוקף, ניסו בני הבית למצוא מסילות

ללבו הגדול של האיש הגדול אשר אזלו כוחותיו ועצה אין. הסבירו הרופאים שהמחלה בה לקה פוגעת בזיכרון, ביכולת החשיבה, ביכולת השיפוט, שינויים בתפיסה והתנהגות, התדרדרות היכולת השכלית והרגשית ועוד, לא עלינו. עד שנמצא הפתרון הפשוט והגאוני. אחד ממקורביו ביקש מבני המשפחה כי ינתן לו ללחוש דבר מה באוזניו, הם ביטלו את בקשתו מכל וכל, הרבה שוחחו עמו, רבים ניסו להשפיע עליו ומאום לא הועיל. ביקש שוב עד שנענה לא לפני שהבטיח כי ילחש משפטים מספר ותו לא. ניגש המקורב ולחש באוזנו כי

האח המטפל בו והאחראי על שמירת בריאותו אינו מוכן ללכת לביתו עד שיסכים הרב ליטול את התרופות הנדרשות, והנה השעה מתאחרת, חפץ האח לשוב אל ביתו ואל חיק משפחתו, אך נמנע הוא עד שייטול הרב את תרופותיו.

והנה מה שלא עשו ימי שכנוע ואנרגיה רבים עשו משפטים בודדים האלו, בו ברגע לבשו פניו של הרב ארשת רחומה, הזדקף בכיסאו כבריא וצלול ויודע את אשר לפניו והביע הסכמתו לנטילת התרופות. ישיש חולה שאיבד את יכולותיו כולן, אבל לא

את כבוד הזולת עליו עמל כל חייו. וגם כשהוא לכאורה נשלט לגמרי הוא שולט על קנייניו.

הרחק משם בעיר אחרת נפל אחד מצדיקי הדור לחוליו האחרון ממנו לא קם. מחלתו ותשישותו ריתקוהו למיטתו ושעות רבות היה נם ולא נם באפיסת כוחות, הרופאים המליצו לעוררו פעם בפעם ניסו ולא הצליחו. עד שלחש אחד מבני המשפחה באוזנו סבא סוף זמן קריאת שמע, כהרף עין זינק הלה ממיטתו כארי נעמד כנתין לפני מלכו וקרא קריאת שמע בכוונה עמוקה.

(מן המים משיתיהו)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

מסופר: שאל יהודי את ה"חפץ חיים" זיע"א, רבי: לשם מה זקוק העולם לחסידים ומתנגדים, ואף החסידים בינם לבין עצמם, חלוקים לקבוצות רבות, מהם שעיקר עבודתם בתפילה, ומהם שעיקר עבודתם בתורה, ומהם עיקר עבודת ה' שלהם בשמחה וכו', לשם מה צריך קבוצות כה רבות?

השיב החפץ חיים: עד שאתה שואל אותי, שאל את הקיסר

סיפורים נפלאים פרשת ראה

והדר' של 'מתיבתא' עבה מאוד, כשרצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! לקח את הבול והדביק על הקופסא, רשם לכבוד החתן היקר... ו...נותן לפקיד "תשלח לי את זה" ורוצה ללכת. אומר הפקיד, רק רגע, שם את זה על המשקל ואומר לו אדוני צריך להוסיף בולים, שואל הכפרי, למה. אומר הפקיד "כי זה כבד וזה שוקל הרבה" ואתה שמת רק בול אחד של שקל, אומר לו הכפרי "תגיד הכל בסדר? ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! מה אתה אומר? החבילה כבידה? נו, אם נוסף בולים יהיה יותר כבד!... אומר הקב"ה, אתה רוצה שהכסף יגיע? תדביק בולים! תן לעניים! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוהיך בכל מעשיך ובכל משלח ידיך!" ומה אומר האדם? עכשיו קשה, עכשיו החבילה כבדה ואם אני יתן כסף לצדקה הרי החבילה תהיה יותר כבדה! הבה לא נהיה כאותו כפרי נבער...

"לא יחדל אביון מקרב הארץ" (טו, יא)

המגיד מקעלם הכריז פעם בדרשתו ואמר: שמעו אתם, עשירים, תראו למען השם לתת צדקה לעניים ואם לא תתנו להם דעו לכם כי השנה הגיעו מים עד נפש והעניים יגוועו מרעב, ואם תאמרו מה יש אם הם ימותו למי אכפת הדבר הזה, דעו לכם, שוב הכריז המגיד, שהתורה הקדושה אומרת ומבטיחה "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", ואם כן בהכרח שיהיו עניים ואם תתנו לעניים לגווע ברעב תהיו אתם מוכרחים לתפוס את מקומם ותהיו אתם האביונים...

"חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים" (טז, יג)

רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א סיפר שפעם אחת, בעיצומו של חודש אלול פגש את היצר הרע השטן המשטין מתהלך בפנים נפולות. שאל אותו רבי שמשון "למה נפלו פניך?" השיב לו: "שנה שלמה אני עמל ללכוד ברשתי את בני ישראל ועכשיו כשמתקרבים ימי התשובה וכולם עסוקים בסוד מרע ומגבירים את העשה טוב, כל עמלי שעמלתי שנה שלמה יורד לטמיון". בעשרת ימי תשובה פגשתי בו והנה הוא צוהל משמחה. שאלתי אותו, מספר רבי שמשון, לשמחה מה זו עושה? וענה לו שלא נח ולא שקט, ועלה וקבל לפני בית דין של מעלה שאין זה הוגן שכל יגיעו לריק, וקיבל רשות לנקב חור בספינה שמביאה את האתרוגים כדי להכשילם שלא יוכלו לקיים את מצוות החג הקרב. בימי חג הסוכות פגע בו בשלישית ועתה חשך משחור תוארו. אמר לו רבי שמשון "מפני מה אתה עצב והרי עלתה מזימתך יפה?" אמר לו "חפרתי בור לעצמי. כי כל האתרוגים נפסלו על ידי המים בספינה ולא נשארו אלא בודדים בלבד וכל הקהילות שלחו משלחות לקנות את האתרוגים והרבו במחיר וערכו מגביות ואפילו נשים נתנו מתכשיטיהן, והקהילות שזכו לרכוש את האתרוג שמחו מאוד וכל הקהל עמד מבוקר עד ערב בתור כדי לזכות במצוות ארבעה מינים וכל זה עשה רעש גדול בשמים עד שכל נענוע שנענוע בו הרגשתי כאילו משברים את עצמותיי". (ממעין החסידות)

ההפלאה, בטענה על בעלה שמפזר כל מה שיש לו לצדקה, ומזניח אשתו ובניו וכמעט מתים ברעב. ההפלאה זימן את שני האחים לפניו, וראשונה שאל את האח העני האם יש לך פרנסה? אמר לו, ב"ה הקב"ה זן ומפרנס. שאלו הרב אם כן למה אשתך קובלת עליך שאתה מזניח את הבית ומפזר את הכל, התבייש העני ואמר: רבי! כתיב (איוב ב, ד) "כל אשר לאיש יתן בעד נפשו", ושנינו (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד לפני מיתתך, ומי יודע אם אין זה ח"ו היום האחרון שלי, ולכן כל אשר לי אני נותן לצדקה, כי אין אדם יודע מתי ימות! פנה הרב אל האח השני, לך ב"ה נתן הקב"ה עשירות, למה אין אתה נותן חלק לאחייך העני שממש חי חיי צער ודוחק גדול, והרי "ומבשרך אל תתעלם" (ישעיה נח, ז).

השיב העשיר, רבי, העולם חושבים שיש לי מי יודע כמה, סה"כ כל הנכסים שלי מגיעים לערך שניים וחצי מיליון דולר, ואני עם משפחתי צריכים לשנה לערך חמישים אלף דולר, ואם יאריך ה' שנותי עד מאה ועשרים, ואני עכשיו בן חמישים, הרי יש לי עוד שבעים שנה עד מאה ועשרים, בואו ונחלק הכסף לשבעים, אינו מגיע אפילו למה שאני צריך...

חשב ההפלאה קצת ואמר, שמעוני אחים יקרים, אתה העני שאתה מפחד שמא תמות למחר וכל אשר לו יתן בעד נפשו, אני אתפלל עליך שלא תמות במהרה עד מלאות לך שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ולכן תוכל לסגל מצוות ומעשים טובים, ולא תפזר הכל אלא תפרנס אשתך וביתך שנתחייבת לפרנסם. ואתה האח העשיר שאתה מפחד שתחיה מאה ועשרים שנה ולא יהיה לך לפרנסתך, אל תדאג, כי אם לא תתן צדקה לא תחיה מאה ועשרים שנה, ותוכל להפריש קצת ותן לאחייך העני. (להתעדן באהבתך)

"ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)

באחת הפגישות ביניהם נתן הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א א שמעק טאביק (טבק להריח) להרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א. שאל רש"ב את רבי יחזקאל: מה שמת בתוך הטבק שזה מריח כל כך טוב? ענה לו הרה"ק מקוזמיר: שמתית בתוכו את ה"ולא ירע לבבך בתתך לו". (מאמר יחזקאל)

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידיך" (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת גיטין דף (ז, א) שבאם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים שיעשה יותר צדקה ועי"ז יתרבו נכסיו, וכל שכן כשנכסיו מרובין שמחוייב לעסוק הרבה בצדקה. אבל האדם אומר: עכשיו המצב קשה אני לא נותן כעת, וכשיהיה לי אני יתן הרבה בעז"ה. מספרים שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה. שמע הכפרי על מנהג שנותנים ש"ס לחתן, בירר היכן ניתן לקנות וירד העירה, לקנות את הש"ס ולשלוחו אל החתן, ואכן קנה ש"ס 'עוז